

Nesmisli na zemljevidu

O kolonializmu je bilo povedanih in napisanih že toliko hudih besed, obsodb in tudi znanstvenih kritik, da si je skoro težko misliti, da bi bil ostal kak večji greh nekdanjih kolonialnih sil prezrt. In vendar je tako. Dosedanje obsodbe in analize kolonializma so prezrle prav njegov glavni greh — njegov popolni prezir do etničnih individualnosti narodov v nekdanjih in sedanjih kolonialnih državah.

Evropske države so se pollaščale v preteklih stoletjih afriških in azijskih (še prej pa seveda ameriških) ozemelj in jih razdeljevale v upravne enote brez vsakega ozira na etnične meje. Meje vseh kolonij so bile določene le po zemljepisnih ozirih — rekah, puščavah, gorovjih — ali celo čisto slučajno, glede na to, da kamor je pač pripela kdaj kaka vojaška odprava kolonialne sile ali raziskovavci v njeni službi. Tako so bile zlasti kolonije v Afriki povsem umetne upravne tvorbe, katerih meje so brezobzirno rezale posamezna ljudstva, medtem ko so se znašla znotraj istih mej mnogokrat rasno čisto različna ljudstva, da o jezikih in kulturah niti ne govorimo.

Ko je končno zmagalo v zahodni Evropi načelo, da imajo tudi črna in druga barvna ljudstva pravico do neodvisnosti in narodne svobode ter do samostojnega razvoja, so se kolonialne sile sicer odrekle svoji oblasti nad kolonijami, vendar brez vsakega poskusa, da bi prej uredile tista ozemlja po etničnih mejah. Peščica komaj napol izobraženih Afričanov pa je tako željno čakala na novo svobodo in neodvisnost, pa tudi na priložnost, da sami postanejo vodilna plast, da tudi niso utegnili zahtevati etnično bolj pravično urejenih mej, tem manj, ker jim je bilo jasno, da bi to morda za leta zavleklo konec zasovražene kolonialne uprave. Tako so vse današnje afriške države v resnici samo nekdanja svojevoljno oblikovana kolonialna ozemlja. Problem etničnih mej je ostal v začetku prezrt, tembolj ker so hoteli novi afriški oblastniki, čisto po vzgledu svojih evropskih vzornikov, obdržati čimveč »skupaj« ali se kvečjemu polastiti še kakih novih ozemelj (primeri Somalije, Maroka, Malija itd.), niti slišati pa niso marali o tem, da bi odstopili kak kos ozemlja, da bi bilo tako možno zaokrožiti etnične meje.

Zadnji čas pa stopa vprašanje etničnih držav in mej tudi v Afriki čimdalje bolj v ospredje. Značilen in najvidnejši primer za to je odcepitev Biafre od Nigerijske federacije in vojna, ki je sledila in še ni končana. O podobnih težnjah je slišati tudi iz vzhodne Afrike. Celu Afriko pa čakajo verjetno še dolga desetletja, če ne stotletja krvavih osvobodilnih bojev, uporov in vojn, preden bodo ljudstva »raznesla« sedanje kolonialistične meje v prid pravičnejših etničnih.

Toda to ni zgolj afriški problem. Pojavlja se povsod, kjer so vladali kolonialisti in imperialisti. Tako tudi na ozemlju nekdanje britanske Indije. Ko so se Britanci po koncu druge svetovne vojne končno odločili, da priznajo Indiji neodvisnost, te azijske podceline tudi niso razdelili na etnične enote, temveč po obeh glavnih religijah, brahmanski in mohamedanski. Tako sta bili »ustvarjeni« dve državi: Indija in Pakistan, ki sta prava mozaika ras, ljudstev in jezikov, katerih ne veže nič drugega kot religija. Dokler je pomenila religija tistim ljudstvom vse, je dajalo to novima tvorbama še neko trdnost. Toda ko so se pojavili pri njih z razvojem tudi drugi interesi, zlasti kulturni, gospodarski, jezikovni in narodnostni, se je izkazalo, da zgolj religiozna vez ni dovolj trdna, da bi jih držala skupaj. To se posebno jasno kaže v Pakistanu, ki je najbolj nenaravna država

(dalje na 2. strani)

Sovjetska zveza med Zahodom in Kitajsko

Tako usodni dogodki, kot so zadnji spopadi sovjetskih in kitajskih vojakov za 5.000 kvadratnih metrov obsegajoč otoček na reki Usuri, se dogodijo samo vsakih nekaj desetletij. To so dogodki, ki preusmerijo potek zgodovinskega dogajanja. In vedno se to zgodi iz dozdevno malenkostnih razlogov, kot je tokrat tisti otoček, za katerega se je v zadnjih dneh bojevala že bitka, v katero je poseglo deset tisoč vojakov z oklopnimi vozili. Toda vse to je malenkost v primerjavi s tistim, kar bo sledilo. V politiki je sicer težko vnaprej napovedovati dogodke, toda vse kaže, da se je dogodil med Sovjetsko zvezo in komunistično Kitajsko usodni prelom, ki ga ne bo več mogoče odpraviti in zaradi katerega se je znašla Sovjetska zveza, ki je še le pred pol leta spravila ob zasedbi Češkoslovaške Evropo v strah, v nezavidiljivem položaju, da se mora sama bati invazije.

ZGODOVINA SPORA

O zgodovini sovjetsko-kitajskega spora se je v zadnjem času že dosti pisalo, čeprav se je Zahod tudi ob tej priložnosti pokazal neveden, kar zadeva resnične vzroke napetosti in spopada. Kakor so namreč nekatere zahodnoevropske sile v času od 16. do začetka tega stoletja širile svojo kolonialno posest v Afriki in južni Aziji, predvsem s pomočjo svojega ladjevja in trgovine, tako so ruski carji širili svojo kolonialno posest po kopnem proti vzhodu. Posebno v 19. stoletju je carska Rusija kar po vrsti zasedala kavkaške dežele in srednjeazijske mohamedanske države in države, nato pa dokončno utrdila svojo posest na Daljnem vzhodu, kjer je izkoristila dejstvo, da je bila Kitajsko takrat močno oslABLJENA zaradi notranjih razprtij in pritiska britanskega kolonializma na jugu. Tako je brez resnega kitajskega odpora zasedla vse tiste dežele na Daljnem vzhodu, po katerih je hlepela, a po katerih so hlepeli tudi Kitajci, posebno še kitajski naseljenci, lovci na kožuharje in trgovci. Res je, da tiste pokrajine niso bile nikdar kitajske, vendar pa so bile pod kitajskim vplivom in odprte kitajski ekspanziji, dokler jih niso zasedli Rusi.

Kitajci so se morali vdati v tako stanje stvari in jih trpeti, dokler ni prišel na oblast Mao Tse Tung in se je Kitajska začela spet strumno organizirati kot imperij. Zasedla je Tibet, in je tudi nekoč prej že spadal pod kitajsko oblast, in začela škiliti po deželah južne Azije, ki so že od nekdanj vzbujale Kitajcem apetit, kot npr. Indokina, Siam in Indonezija ter Malaja (v Singapuru ima

jo Kitajci večino). Dokler je bil Stalin živ, so se vzdržali nasprotovanja Sovjetski zvezi, najbrž zato, ker so se čutili še prešibke in ker so pričakovali od Sovjetov krepko pomoč pri izgradnji svoje industrije, atomske oborožitve in raznih gospodarskih panog, kar se je tudi zgodilo. Zdaj, ko ima Kitajska celo atomsko orožje, pa se čuti dovolj močna, da odkrito pokaže svoje občutke do Sovjetske zveze. Kot smo v našem listu že omenili, gre v bistvu za nasprotje med dvema imperijema, ki oba hlepita po oblasti nad Daljnem vzhodom in se oba ne zmenita za pravo avtohtono prebivavstvo tistih krajev, redko naseljena mongolska ljudstva, ki pa so brez prave narodne zavesti in kulture. Toda Kitajska je v tem spopadu na boljšem, ker se lahko sklicuje na načelo dekolonizacije, medtem ko je Sovjetska zveza prisiljena, da brani osvajanja carske Rusije (kar utdi dela, npr. rusko zgodovinopisje). Pričakovati je, da bo Kitajska še odločneje zaigrala na karto boja proti ruskemu kolonializmu v srednji in severni Aziji ter se postavila za »zaščitnico« mongolskih in turško-tatarskih narodov, ki so v preteklem stoletju izgubili svobodo in so imeli v nasprotju z vzhodnosibirskimi mongolskimi plemeni že stare in močne države, kot npr. Kazaki, Uzbeki, Turkmeni, Tadžiki, Kirgizi in drugi.

POPUŠCANJE V EVROPI?

Težko je reči, kako se bo ta spor naprej razvijal, a več kot verjetno je, da bo postajal vse hujši, razen če se spremeni sistem v eni teh dveh držav in bi nova vladavina želela pomiritev, če ne zaradi drugega, pa zaradi notranjepolitičnih nujnosti, ter bi začasno popustila drugi. To pa trenutno ni verjetno niti za Rusijo niti za Kitajsko. Rusija mora zato danes računati, da ima na vzhodu mogočnega sovražnika, ki komaj čaka na priložnost, da ji s tem ali onim izgovorom iztrga velik kos ozemlja in jo odreže od Tihega oceana. Ta nevarnost bo odslej nujno vplivala na vso sovjetsko zunanjo politiko.

Vprašanje je seveda, če je zaradi tega Sovjetska zveza pripravljena na kakšno popušcanje v Evropi. To se bo najprej videlo na primeru Češkoslovaške, pokazalo pa se bo tudi pri (verjetno) bližnjih pogajanjih z Združenimi državami glede omejitve raketnega oboroževanja — da niti ne omenjamo nemškega vprašanja in vprašanja avtonomije sovjetskih satelitov, ki težko prenašajo sovjetsko nadoblast, kot npr. Romunija.

RADIO TRST A

* NEDELJA, 30. marca, ob: 8.30 Kmetijska oddaja; 9.00 Sv. maša iz župne cerkve v Rojanu; 11.15 Oddaja za najmlajše: Kuret »Dervešev dar«, dram. zgodba. RO, vodi Lombarjeva; 12.00 Nabožna glasba; 12.15 Vera in naš čas; 13.00 Kdo, kdaj, zakaj; 13.30 Glasba po željah; 15.30 Ramos Losada »Lepa smrt«. Radijska drama. Prevedla Konjedičeva. RO. Režija Kopitarjeva; 17.30 Beseda in glasba, 18.30 Vesel: »Kino, včeraj in danes«; 18.45 Operetne melodije; 20.00 Sport; 20.30 Iz slovenske folklorne Bednarik »Pratika«; 21.00 Semenj plošče; 22.00 Nedelja v športu.

* PONEDELJEK, 31. marca, ob: 11.40 Radio za šole (za srednjo šolo); 12.10 Kalanova: »Pomenek s poslušavkami«; 13.30 Glasba po željah; 17.00 Tržaški mandolinski ansambel; 17.20 Za mlade poslušavce: Čar glasbenih umetnin; 17.35 Misli in nazori; 17.55 Kako in zakaj; 18.15 Umetnost; 18.30 Radio za srednje šole; 20.00 Sportna tribuna; 20.35 Sestanek s Fansi; 21.05 Pripovedniki naše dežele: Stanko Janežič: »Veliki teden«; 22.00 Slovenski solisti. Pianist Marijan Lipovšek. Stibilj: Anekdote. Al. Lajovic: Sonatina.

* TOREK, 1. aprila, ob: 11.35 Šopek slovenskih pesmi; 12.00 Iz slovenske folklorne Bednarik: »Pratika«; 12.30 Za vsakogar nekaj; 13.30 Glasba po željah; 17.20 Za mlade poslušavce: Plošče za vas; 18.30 Koncertisti naše dežele; 19.10 Postni govori: Franci Gorjup: »Ljubezen do bližnjega — pot k Bogu«; 19.20 Priljubljene melodije; 19.45 Moški zbor iz Velikega Repna vodi Guštin; 20.00 Sport; 20.35 Verdi »Requiem« za soliste, zbor in orkester.

* SREDA, 2. aprila, ob: 11.40 Radio za prvo stopnjo osnovnih šol; 12.10 Liki iz naše preteklosti: Bednarik: »Lojze Bratuž«; 17.20 Za mlade poslušavce; 17.35 Ne vse, toda o vsem; 18.15 Umetnost; 19.30 Radio za prvo stopnjo osnovnih šol; 18.50 Rattalino »Nove plošče resne glasbe«; 19.10 Lupine: »Higiena in zdravje«; 20.00 Sport; 20.35 Simfonični koncert.

* ČETRTEK, 3. aprila, ob: 11.35 Pesmi za veliki teden; 12.00 Iz potne torbe Milka Matičetovega; 12.20 Za vsakogar nekaj; 17.20 Crnske duhovne pesmi; 17.35 Jeza »Veliki teden v slovenski vasi«; 18.15 Umetnost; 18.30 Sod. slov skladatelj; 19.10 »Pisani balončki«, radijski tečnik za najmlajše; 20.00 Sport; 20.35 Vasile »Trenutki bridkosti«. Drama v treh dej. Prevedel Jeza, RO, režija Peterlin; 22.20 Komorne skladbeteželnih avtorjev.

* PETEK, 4. aprila, ob: 11.40 Pesmi za veliki teden; 12.10 Lokar »Blagoznanstvo za domačo rabo«; 12.20 Za vsakogar nekaj; 17.00 Orglar Bregant; 17.20 Figanj: Sedem besed našega Gospoda Jezusa Kristusa na križu, za troglasen moški zbor; 17.45 Jevnikar »Slovenščina za Slovence«; 18.15 Umetnost, književnost in prireditve; 19.15 Postni govori (13) msgr. Rudolf Klinec »Kristus s svojo pokorščino izvršil odrešenje«; 19.25 Koncert tria Pahor-Slama-Klopčič; 19.45 »Beri, beri rožmarin zeleni«; 20.00 Sport; 20.35 Gospodarstvo in delo; 20.50 Rozman »Obsodili so Kritsusa«. Drama, RO, režija Peterlin.

* SOBOTA, 5. aprila, ob: 11.35 Pesmi za veliki teden; 12.10 Tul »Iz starih časov«; 12.30 Za vsakogar nekaj; 16.45 Mahnič: »Kmečki rekvijem«. Drama. Igrajo zlati SG v Trstu, režira avtor; 17.20 Dialog — Cerkev v sodobnem svetu; 17.45 Lepo pisanje; 18.15 Umetnost; književnost in prireditve; 18.30 Moteti Jacoba Gallusa Peterlina; Slov. Madrigaliste vodi Bole; 19.10 Theuerschuh »Družinski obzornik«; 19.25 Klavirska glasba Debussyja in Ravela; 20.00 Sport; 20.50 »Legenda o Kriščevi martiri«. Po legendi Stanka Vuka napisal Peterlin; RO, režija Kopitarjeva.

TEDENSKI KOLEDARČEK

30. marca, nedelja: Gvido, Branimir
31. marca, ponedeljek: Benjamin, Modest
1. aprila, torek: Bogomila, Hugon
2. aprila, sreda: Frančišek Pav., Gojmir
3. aprila, četrtek: Rihard, Zarko
4. aprila, petek: Izidor, Dorislav
5. aprila, sobota: Velika noč, Celestin

Izdajatelj: Engelbert Besednjak nasl. ♦ Odgovorni urednik: Drago Legiša ♦ Tiska tiskarna »Graphis« - Trst

Zakaj je odstopil Sullo?

Ob koncu prejšnjega tedna je odstopil minister za Prosveto v rimski vladi Fiorentino Sullo, iz protesta, ker mu vodstvo kršćansko - demokratske stranke ni ugodilo, ko je zahteval odložitve pokrajinskega kongresa stranke v Avellinu, kjer je bil izvoljen za poslanca in kjer igra večjo politično vlogo. Trenutno je bil namreč tako zaposlen z reformo šol in univerz, da se ni mogel posvetiti delu za ta kongres, na katerem je hotel pripomoči do zmage svojim pogledom na reformo in utrditi svoj osebni politični položaj nasproti nasprotnikom v stranki. To je dokazal po mnenju nekaterih, kakšno važno vlogo ima tudi danes provinca v italijanski politiki. Noben politik si ne more privoščiti brezbriznosti do svojih volivcev in do krajevnih nasprotnikov.

Nekateri pa menijo, da je prišlo tudi v Sullovo odstopu do izraza predvsem trenje med strujami in še bolj med različnimi vodilnimi osebnostmi v kršćansko-demokratski stranki, trenje, ki prehaja v pravo krizo. Vzroki so poleg osebnih nasprotij tudi v idejni izrabljenosti in pragmatizmu stranke, ki je že tako dolgo na oblasti, pa tudi v različnih pogledih na probleme nortranje politike, kot je npr. ravno reforma šolstva in univerz, ki naj bi bila po zahtevah enih korenita, naravnost revolucionarna, po zahtevah drugih pa previdna in postopna, da bi se pretirano eksperimentiranje ne maščevalo. Pritisk pa izvajajo seveda tudi razni profesorji »baroni«, ki so doslej suvereno gospodarili na raznih fakultetah in jim reforma, ki bi jim odvzela čudne privilegije, ne diši.

Nesmisli na zemljevidu

(Nadalj. s I. str.)

na tvorba na svetu. Razdeljen je namreč na dva dela, na Zahodni in Vzhodni Pakistan, ki pa naj bi tvorila enotno državo, četudi sta 2000 km narazen in prebiva v Zahodnem Pakistanu čisto druga rasa kot v Vzhodnem in obe rasi (razdeljeni še v več etnij) govorita tudi različne jezike.

Problem Pakistana, kjer se skuša zdaj Vzhodna dežela odtrgati od Zahodne, je še precej večji greh kolonializma kot afriške države, bivše kolonije, ker je britanski kolonializem hote in zavestno ustvaril tako zmedo že v povojnem času, ko so bila etnična vprašanja vsaj teoretično že precej razčiščena, in ker v tem primeru ni šlo za primitivna ljudstva, ampak za narode in etnije s starodavnimi kulturami, ki se lahko ponašajo s tisočletja starimi literaturami in veličastnimi arhitektonskimi spomeniki. Če so storili britanski kolonialisti to zmedo nalašč, so storili zločin, katerega posledice se kažejo v vedno hujši obliki, saj teče danes v Pakistanu in zlasti njegovem vzhodnem delu kri.

Diskusija o kmetijstvu v parlamentu STB

Večjo pozornost so kmetijstvu začeli posvečati tudi v sosedni Jugoslaviji. Precej je avtokritike na račun preteklih grehov jugoslovanske kmetijske politike, o hudih posledicah, ki jih je imela nasilna socializacija, ki je ob pomanjkljivi organizaciji in ob pomanjkanju ekonomskega spodbujanja stanje še poslabšala. Nesmotrnost toge organizacije, nezanimanje za probleme zasebnih kmetov, vse to je sodeč po izjavah najvišjih politikov, mimo. Modernih in sodobno organiziranih proizvajalcev še ni dosti, vendar

Z ISTO TAKTIKO PROTI DEMOKRACIJI

V Nemčiji bodo po vsej verjetnosti v kratkem prepovedali izhajanje neonacističnega tednika »Nazional u. Soldaten-Zeitung«, ker sistematično blati demokratične politike, da bi vzel ugled demokraciji, in laže ter zavaja brave. Nekateri številke so bile že zaplenjene. List se zlasti trudi, da bi prikazal vodilne politike kršćansko-demokratske in socialistične stranke kot podleže, ki se ženejo samo za denarjem ter se dajo podkupovati ali izkoriščajo svoj položaj za obogatitev. S tako taktiko so tudi hitlerjanci izpodkopali ugled weimarske republike.

Glavna ovira, da obrekovavskega in protidemokratskega lista še niso prepovedali, je prav demokracija, ker se nekateri boje, da bi pomenilo zatrtje tega lista udarec po svobodi tiska in da bi moglo to pomeniti precedenčni primer.

Lev in bolha

Britanski vojaki so na Jožefovo zasedli mali otok Anguilla v Karaibskem otočju (80 kv. km in 6000 prebivalcev črncev), ki se je hotel »izluščiti« iz majhne federacije z drugima dvema otokoma. Vsa federacija je pod britanskim pokroviteljstvom. Ta novi primer »Češkoslovaške« v miniformatu je potekel čisto nekrvavo, vzbudil pa je vendarle pozornost svetovne javnosti.

Pred krakim je bila sklenjena v Pekingu nova trgovinska pogodba med Jugoslavijo in Kitajsko, po poteku dosedanje desetletne. To jugoslovansko trgovinsko odposlanstvo je prvo, ki je obiskalo Kitajsko po letu 1959.

V petek, 14. t.m. je bila odprta v galeriji Torbandena v Trstu razstava grafik Lojzeta Spacala. Odprta bo do 4. aprila.

Poljski tisk je edini izmed satelitskega tiska v vzhodnem bloku takoj in ostro obsodil Kitajce zaradi spopadov na reki Ussuri, kar dokazuje, da uživa Poljska danes najmanj avtonomije v vzhodnem bloku. Najbolj zadržani pa so do sovjetsko-kitajskega spora Romuni.

Prof. France Bernik, ravnatelj Slovenske maticice v Ljubljani, je predaval pred kratkim v Slovenskem klubu o knjigi Alojza Rebulca »V Sibilinem vetru«. Predavanje je privabilo veliko občinstva. Rebulova knjiga je zadnje čase najbolj brana knjiga med tržaškimi Slovenci.

je napredek očiten. Vedno bolj jasno postaja, da bo morala iti pot od primitivnega kmetovanja in poskusov lokalističnega varovanja tradicionalnega gospodarjenja samo skozi konkurenco zmognih in vitalnih proizvajalcev. Seveda so prihajale na dan tudi tendence, ki bi rade protekcionističnih ukrepov, vendar je bilo veliko več predlogov za temeljito reševanje kmetijskih problemov, posebno takih, ki bi konkretno vzbujali k hitrejšemu preustroju jugoslovanskega kmetijstva.

Nevarne sanje o utopiji

Pred kratkim je izšla v italijanskem prevodu (pri založbi Borla) knjiga »Utopija, večno krivoverstvo«, ki jo je napisal ameriški pisatelj madžarskega izvora Thomas Molnar. Ta je bil že dozdej znan v Italiji po prevodu svoje knjige »Pravi in lažni dialog«, ki je tudi izšla pri založbi Borla in s katero je dosegel izreden uspeh tako doma v Ameriki kot drugje. V svoji knjigi »Utopija, večno krivoverstvo« obravnava Molnar dandanašnji še prav posebno aktualno temo, kajti očitno je, da utopija ni izginila iz človeških sanj, ampak da nasprotno vedno bolj zamenjuje stvarne družbene cilje. Splošni napredek na svetu, ki ga ni mogoče zanikati, je v ljudeh okrepil mitično verovanje, da bo mogoče doseči in uresničiti popolno človeško družbo, v kateri ne bo več nikakršnega izkoriščanja, nikakršnih socialnih razlik in v katerih bosta vladali popolna enakost, svoboda, uživanje in sreča. To je seveda utopija, kot je utopija prepričanje, da tehnični in znanstveni napredek nujno napravlja človeka boljšega, bolj poduhovljenega in bolj zrelega.

V resnici vidimo — piše Molnar — da se ravno v razviti družbi pojavljajo najhujše, najbolj rafinirane oblike hudodelstva, moralne propalosti in izkoriščanja, ki si ne podvirže samo človekovega telesa in dela, ampak tudi razum in duha. Temu seveda ni kriva toliko tehnika kakor pa nesposobnost in nezrelost človeka, da bi jo izkoriščal samo v dobro. Tehnika v rokah nezrelih ali celo zločinskih ljudi pa napravlja te še veliko nevarnejše.

Osnovna misel Molnarjeve knjige je ta, da utopične sanje o idealni družbi niso nekaj nedolžnega in nenevarnega, glede na to, da so pač obsojene, da ostanejo sanje. Vera v utopijo je po njegovem hudo nevarna, ker vodi ne le do tega, da človek izgubi izpred oči stvarne in dosegljive cilje, ampak ker tudi pripelje do zanikanja Boga in do človekovega samooboževanja, kar je v resnici pravo krivoverstvo. Tako verni kot nevernimi utopisti naravnost ali posredno zanjajo krščanski nauk o izvirnem grehu. Popolnost, to je popolna družba, ki jo hočejo, in abstraktni, dobri in modri človek, o katerem govore, sta v nasprotju s krščanskim

pojmovanjem svobodne človeške volje in s pojmom osebnega in nadnaravnega Boga.

Avtor raziskuje vzroke in oblike utopičnih verovanj in pri tem razloži pojem utopije ter prikaže razne vrste utopistov, od tistih v srednjem veku, ki so verovali v bližnji sodni dan, ko bo Bog sam napravil konec nepopolnemu svetu in ustvaril »kraljestvo božje«, popolno družbo in raj na zemlji, do modernih totalitarizmov, zlasti marksističnega, ki vidi svojo utopijo v revoluciji. Posebno poglavje je posvetil Molnar te vrste alienaciji, to je odtujitvi od nevarnosti, v Heglu in Marxu. Kritizira tudi znanega krščanskega filozofa Teilharda de Chardina, ker vidi v njegovem nauku religiozno utopijo, in tiste moderne, zlasti protestantske teologe, ki govore o tem, da je Bog mrtev. Najnovejšo obliko utopije vidi v zanosnem verovanju — zlasti v Ameriki — v modernem tehnologijo, ki da bo po mnenju utopistov končno združila in poenotila človeštvo.

Najbolj realistično pojmovanje človeka in človeške zgodovine vidi Thomas Molnar v krščanskem pojmovanju in razodetju.

Novice po svetu

Umrl je nekdanji prvi kongovski državni predsednik Kasavabu.

Američani so začeli v Južnem Vietnamu protiofenzivo, da bi olajšali pritisk gverilcev na mesta!

Velik odmev ima v italijanski javnosti odstop vladnega delegata (ravnatelja) pri Italijanski radioteleviziji Granzotta. V tej zvezi se veliko piše o nezdravih razmerah pri radiu in televiziji, kjer baje delijo službe časnikarjem samo pristašem vladnih strank, po posebnem strankarskem ključu.

V Pakistanu je podal dosedanji predsednik Ayub Khan ostavko. Novi državni poglavar je dosedanji poveljnik glavnega stana vojske Yaya Khan. V vsej državi prihaja do nemirov in neredov ter ropanja.

Bivši ameriški predsednik D. Eisenhower je ponovno v bolnišnici zaradi težav s srcem. Zdravniki so si pridržali prognozo.

Smrtna nesreča dr. A. Dolharja

V nedeljo zvečer se je razširila žalostna vest, ki je hudo prizadela našo javnost in še posebej vse prijatelje domačih gora.

V zasneženem skalnem pobočju pod Vršičem se je smrtno ponesrečil zdravnik dr. Alojz Dolhar iz Trbiža. Po rodu Tržačan se je naselil kot zdravnik v Kanalski dolini, kjer si je kmalu pridobil globoko spoštovanje kot mož poštenja in dobrega srca, obenem pa tudi sloves strokovnjaka v svojem poklicu. S svojo življenjsko družico iz znane žabniške Ehrlichove družine je kot zaveden član svojega naroda vzgojil vzorno družino, tržaški občinski svetovalec dr. Rafko je tudi njegov sin. Dolharjev dom je nudil tudi v najtežjih časih streho in žlico marsikateremu dijaku in prosjaku. Slovenski živelj v Kanalski dolini je imel v pokojniku vedno trdno oporo.

Poleg družini, svojemu ljudstvu in delu je pokojnikova ljubezen veljala predvsem domačim goram. Bil je navdušen planinec in smučar do zadnjega, do 67 let starosti. Skalni vrhunci naših Julijcev so ga neprestano vabili, v soncu in v snegu, v svoje čarobno kraljestvo. Tu je tudi našel smrt.

V soboto zvečer se je odpravil, po celodnevem delu v ambulanti z družbo prijateljev na Slamo pod Mojstrovko, da se z njimi vred pokloni šestem žrtvam plazov 24. marca lanskega leta. Ko so postavili pod spominsko ploščo cvetje in prižgali svečke, se je družba odpravila po ozki in zaledeneli stezi navzdol. Dolhar je bil zadnji. Na nevarnem mestu je zdrknil navzdol in potegnulo ga je preko zledenelega slapa Črne vode v kakih sto metrov globoki prepad. Pri padcu se je hudo ranil v glavo in tovariši mu niso več mogli pomagati.

Se isti večer so prepeljali truplo v Trbiž. V torek se je zbrala velika množica pogrebcev iz Kanalske doline, Trsta, Gorica in iz Slovenije. Saj je bil pokojni Dolhar mož, zaradi svojih vrlin široko znan.

Po pogrebnih svečanostih v trbiški cerkvi, je šel žalni sprevod v Žabnice, kjer so pokojnika po zadnjih obredih v farni cerkvi položili k večnemu počitku v Ehrlichovo grobnico.

Bog mu bodi dobrotljiv plačnik! Ženi, otrokom in družini pošiljajo vsi prijatelji in znanci izraze globokega sočutja.

SLOVENSKI PRIMORSKI KOLEDARJI

bršček 1908. (XVI) + 316 + (II) + (X) str. oglasov. 16,5 x 11.

49

1909

ROČNI Kažipot po Goriškem in Gradiščanskem in koledar za leto 1909. XV. letnik. [Uredil Andrej Gabršček.] V Gorici. Tisk. in zal. »Goriška Tiskarna« A. Gabršček. 8°.

50

1911

KOLENDAR »Kmetovega prijatelja« za leto 1911. Goriška [!] Deželni kmetijski urad v Gorici. Tisk. Pallich & Obizzi 80 str. + ovoj. 23 x 15. Ilustr.

51

ROČNI Kažipot po Goriškem in Gradiščanskem in koledar za navadno leto 1911. XVI. letnik. V Gorici. Tisk. in zal. »Goriška Tiskarna« A. Gabršček 1911. (XVI) + 197 + (XI) str. + (16) str. oglasov. 16,5 x 11.

52

(dalje)

Bibliografijo sestavil in uvodno študijo napisal MARIJAN BRECELJ ■ 11 ■

ROČNI Kažipot po Goriškem in Gradiščanskem in koledar za navadno leto 1906. XII. letnik. [Uredil Andrej Gabršček.] V Gorici. Tisk. in zal. »Goriška tiskarna« A. Gabršček 1906. (XXXII) + (III) str. + (24) str. oglasov. 16,5 x 11.

45

1907

ROČNI Kažipot po Goriškem in Gradiščanskem in koledar za navadno leto 1907. XIII. letnik. [Uredil Andrej Gabršček.] V Gorici. Tisk. in zal. »Goriška tiskarna« A. Gabršček 1907. 8°.

46

ROČNI Kažipot po Ljubljani in kranjskih mestih in koledar za navadno leto 1907. V.

letnik. [Uredil Andrej Gabršček.] V Gorici. Tisk. in zal. »Goriška tiskarna« A. Gabršček 1907. (XXIV) + 286 + (26) str. oglasov, 16,5 x 11.

47

ROČNI Kažipot po Goriškem in Gradiščanskem in koledar za prestopno leto 1903. XIV. letnik. [Uredil Andrej Gabršček.] V Gorici. Tisk. in zal. »Goriška tiskarna« A. Gabršček 1908. (24) + 182 + (X) + (VIII) str. oglasov, 16,5 x 11.

48

ROČNI Kažipot po Ljubljani in kranjskih mestih in koledar za prestopno leto 1908. VI. letnik. [Uredil Andrej Gabršček.] V Gorici. Tisk. in zal. »Goriška Tiskarna« A. Ga-

Tržaškega

Splošna stavka v Trstu

V torek, 25. t. m., je bila v Trstu splošna stavka, ki so jo proglasile vse tri sindikalne organizacije. Stavki so se pridružili tudi trgovci, gostilničarji, državni, deželni in občinski nameščenci, tako da je bilo mesto paralizirano. Ta dan niso v Trstu izšli niti dnevni časopisi, ker so stavkali tudi časnikarji in grafični delavci.

Na zborovanju na Goldonijevem trgu, ki se ga je udeležilo kakih tri tisoč ljudi, so spregovorili predstavniki vseh sindikalnih organizacij. Soglasno so ugotovili, da se ne izvajajo sklepi Medministrskega odbora za gospodarsko programiranje (CIPE), oziroma da se izvajajo z veliko zamudo, medtem ko obljubljenih novih investicij sploh ni videti. Posledica tega je, da tržaško gospodarstvo vedno bolj nazaduje, kar je razvidno predvsem iz dejstva, da je od leta 1963 do lani število zaposlenih padlo od 97.767 na 87.650, to je za nad 10 tisoč enot.

Govorniki so nadalje poudarili, da je to odločna protestna stavka proti neobčutljivosti osrednje vlade za probleme Trsta, hkrati pa opozorilo deželnim in krajevnim oblastem, naj krepkeje nastopijo v obrambo ogroženih gospodarskih interesov. Napovedali so tudi, da bodo v primeru potrebe stavko ponovili teh hkrati poslali množično odposlanstvo delavcev v Rim, kjer bodo ostali, dokler se ne ukrene nekaj učinkovitega v korist Trsta.

Osemdesetletnica šol družbe sv. Cirila in Metoda

Odbor za proslavo osemdesetletnice šol Družbe sv. Cirila in Metoda v Trstu vabi vse bivše učitelje in učence kakor tudi učitelje in učence današnjih šol, starše in druge na zaključno kulturno proslavo, ki bo dne 30. marca 1969 ob 17. uri v Kulturnem domu v Trstu, ulica Petronio št. 4. Na prireditvi sodelujejo učenci vseh mestnih osnovnih šol in nižje srednje šole pri Sv. Jakobu ter nekdanji učenci Ciril-Methodovih šol.

Na sporedu bodo igrice in petje. Bivši učenci Ciril-Methodovih šol pa bodo prikazali odloček igre, priredili razstavo umetniških slik in nastopili s pevskim zborom.

Odbor naproša vse, ki imajo še ohranjene skupinske slike (fotografije) učencev in učiteljev šol Ciril-Methodove družbe, da jih posodijo za razstavo, ki bo istega dne v Kulturnem domu. Slike naj se dostavijo vratarju »Primorskega dnevnika« na ime Ivan Riöse (Odbor za proslavo), ulica Montecchi, 6. Isti dan bo tudi razstava risb, ki so jih narisali učenci današnjih šol ob priliki Cankarjevih nagrad.

ZAHVALA

Iskreno se zahvaljujemo vsem, ki so z nami sočustvovali ob tragični izgubi našega dragega

DR. ALOJZA DOLHARJA

Posebej se zahvaljujemo vsem, ki soga spremili na zadnji poti, in vsem ki so na kakršen koli način počastili njegov spomin.

Zalujoča družina Dolhar

Trbiž, Trst, Gorica, Kranj, 27. marca 1969.

OBCNI ZBOR OPENSKE HRANILNICE IN POSOJILNICE

V nedeljo, 16. t. m. je bil na Opčinah redni letni občni zbor Hranilnice in Posojilnice. Veliko število prisotnih članov je še enkrat pokazalo zanimanje za to zadrugo. Iz poročila upravnega odbora je razviden napredek glede na poslovanje prejšnjih let. Tako so se posojila dvignila 28 odst., vloge pa za 21 odst. in dosegle na koncu leta višino 1 milijardo 200 milijonov. Temu primerno se je povečal tudi čisti dobiček, ki znaša 8.533.000 lir.

Hranilnica na Opčinah je lansko leto dosegla še druga dva pomembna cilja: izdajanje krožnih čekov in pa povečanje delovnega območja še na dolinsko občino. Zadnji uspeh sledi dolgoletnim naporom in prizadevanju upravnega odbora, da se čim bolj utrdi in razširi delovanje tega pomembnega domačega denarnega zavoda. Učled, ki ga uživa pri gospodarskih krogih, posebno pa še pri malih obrtnikih in kmetih, je sad zaupanja in sodelovanja vseh članov.

—0—

Izšla je 5. številka dijaške revije »Literarnavaje«.

Poimenovanje pevskega zbora v Velikem Repnu

V soboto, 15. marca, smo imeli v Repnu pomembno kulturno slavnost. Domači pevski zbor se je poimenoval po glasbenem organizatorju in pevovodji Srečku Kumarju. Obenem je priredil v »Kraški hiši« izredno posrečeno razstavo o Srečku Kumarju; tu si lahko opazoval njegova odkljkovanja, dela, recenzije, razna pisma — med temi tudi tedanjega poslanca Besednjaka, razne odlitke, sploh vse, kar pripomore h poznavanju te naše velike kulturne in glasbene osebnosti.

Za Kumarjevo proslavo je sestavil njegov osebni prijatelj prof. Bednarik posebno biografijo in umetniški prerez njegovega dela, ki je bil izročen v kopijah tudi gostom in pokojnikovi družini, prisotni na slavlju.

Zvečer je bila v natlačeni Križmanovi dvorani kulturna prireditev s pevskim nastopom novo poimenovanega zbora »Srečko Kumar« pod vodstvom Mirka Guština, nekdanjega Kumarjevega učenca.

Po uvodu so razni govorniki — med temi

PLANINSKI VEČER

Slovensko planinsko društvo v Gorici je prav živahno na delu s kulturnimi in predavateljskimi večeri. V petek ima zopet na sporedu predvajanje treh barvnih filmov o naravnih lepotah nakerih avstrijskih dežel.

Filme bo predvajal in razlagal filmski amater Rudolf Link iz Beljaka. Večer bo 28. marca ob 20.30 v Gregorčičevi dvorani, Verdijev korzo 13.

—0—

Slovenski kulturni klub, ulica Donizetti 3. Trst, priredi v soboto, 29. marca, ob 19.45 kulturni večer.

Predavala bo dr. METKA KACIN o temi

SLOVENCİ IN NARODNA ZAVEST

Udeležite se polnoštevilno!

SKK

—0—

Prosvetno društvo Prosek - Kontovel uprizori v nedeljo, 30. marca 1969 ob 17. uri v Prosvetnem domu na Opčinah dramo v treh dejanjih Mire Pucove

SVET BREZ SOVRASTVA

Vabimo vse vaščane in okoličane, da se polnoštevilno udeležijo prireditve.

NAŠE SOZALJE

Uredniki Novega lista izražajo upravnici lista gđc. Anici Dolhar globoko občuteno sozaljje ob prezgodnji smrti njenega brata dr. Alojza Dolharja.

—0—

Dr. Bogu Senčarju in njegovi družini izraža uredništvo N. 1. globoko občuteno sozaljje ob bridki izgubi žene Ljudmile.

tudi dr. Gantar — čestitali zboru v imenu svojih organizacij. Pavel Colja je v svojem govoru povedal, zakaj so izbrali prav Kumarjevo ime. Tedaj je stopila na oder vdova pokojnega umetnika gospa Zora, ki je uradno izvršila poimenovanje.

Sledil je drugi del sporeda z deklamacijami Prešernovih pesmi in s krepkimi ter nežnimi skladbami, ki jih je moški zbor izvedel že z velikim uspehom.

Po končanem sporedu so se gostje kar težko ločili od prijaznih in gostoljubnih Repencev, ki so dokazali, da tudi oni nekaj zmorejjo.

—0—

LJUBLJANSKI NADŠKOF V TRSTU

Na povabilo Društva slovenskih izobražencev se je v soboto in nedeljo mudil v Trstu ljubljanski nadškof msgr. Jože Pogačnik. V soboto zvečer je ugledni gost govoril srednješolcem v Slovenskem kulturnem klubu o liku pravega kristjana. Pred predavanjem sta ga pozdravila prof. Jože Peterlin in predsednica SKK Alenka Rebula.

V nedeljo je msgr. Pogačnik v kapeli šolskih sester pri Sv. Ivanu najprej daroval sv. mašo za slovenske izobražence in imel tudi lepo pridigo o potrpežljivosti kot veliki krščanski kreposti. Po maši pa je v dvorani šolskih sester predaval o temi: Pokoncilaska Cerkev in kultura. Pred tem je slovenskega metropolita v imenu Društva slovenskih izobražencev toplo pozdravil predsednik Jože Peterlin. Popoldne si je msgr. Pogačnik ogledal nekaj župnijskih kulturnih domov na Tržaškem.

KMETOVAVCEM V OPOZORILO!

Od skupine goriških kmetovavcev smo prejeli dopis, ki se tiče vseh obdelovalcev zemlje na Goriškem. V njem pravijo, da je boj proti različnim škodljivcem, kakor tudi proti boleznim na rastlinah vedno večji. Potrebno je uporabljati čim bolj močna zaščitna sredstva, če hočemo sploh kaj pridelati. Vendar so mnenja, da se bodo nevarne zastrupitve, po uporabi teh močnih sredstev, prav malo preprečile. Nič ne bo pomagalo tudi če se popišejo pravila in prepovedi na poli papirja.

Več koristi bi imeli v naših krajih, če bi se organizirala po vaseh praktična predavanja o teh perečih vprašanjih. Seveda, v materinem jeziku, da bodo naši ljudje razumeli, kako se strupena zaščitna sredstva uporabljajo, da ne bodo zelenjava, sadje in drugi pridelki škodili, ko jih bomo uživali.

Važno vlogo in odgovornost pa imajo tudi trgovci s kmečkimi potrebščinami in semeni, ki bi morali natanko pojasniti svojim odjemalcem, kako naj z omenjenimi sredstvi ravnajo.

Nazadnje pa je tudi važno, da se kmetovavci točno ravnajo po dobljenih navodilih in delajo po svoji vest pošteno in odgovorno.

Novi dom v Števerjanu

Se pred 11. dopoldne se je na praznik sv. Jožefa zbrala pred stavbo Kulturnega doma na trgu pri cerkvi velika množica povabljenec in domačinov. Med gosti so bili poleg nadškofa in prefekta tudi predstavniki dežele in pokrajine obeh narodnosti, župan z občinskimi svetovavci, zastopniki raznih strank, prosvetnih organizacij, tiska in društveniki.

Slavnost je začel pred glavnim vhodom v mogočni kulturni dom domači župnik, ki ima največ zaslug, da stoji danes tudi v Števerjanu stavba, kjer se bodo domačini zbirali h kulturi in izobrazbi. Župnik je v obeh jezikih poudaril, kaj pomeni za faro in ves okraj tako prosvetno ognjišče. Nadškof je nato opravil blagoslov poslopja in je najprej v italijanščini, nato v lepi slovenščini podčrtal prizadevanje dušnega pastirja in podjetnih domačinov, ki se niso ustrašili ne truda ne stroškov za pravilno usmerjeno versko in narodno življenje. Zadonele so pesmi domačega pevskega zbora; ljubko so se oglašili s pesmico domači šolski otroci, nakar je bil prerezan trak na vhodu v notranje prostore.

Gostje so občudovali res sodobno urejene prostore pod glavno dvorano. Ti prostori, mikavni in s prekrasnim razgledom po vseh goriških Brdih, so namenjeni delovanju prosvetnega društva »Sedej«. Glavna dvorana še ni popolnoma končana, vendar je že zmogljiva za prireditve in odrske predstave.

Kulturni dom je začel takoj delovati. Se isto popoldne so nastopili v veliki dvorani društveni igralci z »Desetim bratom«. Na precej obsežnem odru s Cejevo kuliserijo in v Pregarčevi režiji je pokazal dramski krožek, kako se lahko razvije na ustreznem priporočju.

—0—

ŠOLSKO SINDIKALNE VESTI

Sindikati slovenskih šolnikov v Gorici je na prvi seji po občnem zboru izbral za odborovega predsednika profesorja Renerja, za tajnika prof. Bednarika Jožkota, za pod-

Prvi večer kulturne proslave v Štandrežu

Štandrež se živahno pripravlja na proslavo 100-letnice štandreške čitalnice, ki je zaživela med prvimi na Goriškem.

Vse štiri domače organizacije (prosvetno društvo »Štandrež« in »Župančič« športno društvo »Juventina« in Kmečko društvo) so sestavile skupen odbor za proslavo stoletnice čitalnice.

Kot pripravljalno in uvodno slavje je veljal kulturni večer, ki je zbral prejšnji četrtek polno župnijsko dvorano poslušavcev.

V uvodnem govoru je predsednik Romer povedal, kako je prišlo do skupnega delovanja vseh organizacij v Štandrežu za proslavo 100-letnega jubileja. Omenil je, ob razlagi stoletnega sporeda, da so že lani imeli v vasi skupni praznik špargljev. Letos je pa slavje, poleg gospodarskega značaja, predvsem kulturno.

Za predsednikom je podal tajnik dr. Pa-

vlin spored večera z opombami. Po uvodnih govorih je nastopil moški zbor društva »Župančič« pod Lupinovim vodstvom z dvema pesmima. Sledila so domača dekleta in fantje z recitacijami.

Kot osrednji del je prišel na vrsto govor prof. Bednarika o narodnostnem preporodu po letu 1850 na Primorskem, v dobi »Slavjanskih društev«, čitalnic, taborov in »Bralnih društev«. Posebej je poudaril delež goriških Slovencev pri tem preporodnem gibanju, še zlasti Lavriča in štandreškega rojaka msgr. Marušiča, urednika prvega goriškega slovenskega tednika »Domo-vine« in tudi pobudnika štandreške čitalnice. Tudi ta bi zaslužil spominsko ploščo ob tej stoletnici. Po čitalnici so v Štandrežu gradila naš duhovni narodni dom druga društva in tudi sedanja, ki se razveseljivo gibljejo.

Nastopili so zopet recitatorji s posreženimi deklamacijami in mešani pevski zbor, ki je ubrano zapel pod vodstvom pevovodje Maksa Debenjaka dve skladbi.

Spored pa predvideva: 24. maja pohod skozi vas, kjer bo sodelovala godba na pihala, folklorne skupine in koncert na trgu. V nedeljo, 25. maja, bo odkritje spominske plošče, zvečer kulturni nastop s koncertom in igro. Za 31. maj so povabljeni h pevske-mu večeru nekateri pevci ljubljanske Opere s solistom, domačinom Mirom Brajnikom. Nedeljo potem nas bodo razveseljevali slovenski planšarji. V ponedeljek, 2. junija, bo pa nastopilo tržaško ali novogoriško gledališče in še druge skupine. Vmes bo pa še tombola in v dvoranah župnijskega doma razstava slik, časopisov in kmečkega orodja. Na razpolago bodo tudi okusni domači prigrizki in okusni šparglji.

Odbor pripravlja tudi posebno spominsko brošuro.

—0—

SLOVENSKO GLEDALIŠČE V TRSTU

V nedeljo, 30. t. m., ob 16. in ob 20. uri v Prosvetni dvorani v GORICI, Korzo Verdi 13

NEIL SIMON

ZARES ČUDEN PAR

komedija v treh dejanjih

Fojda Mrtve vasi

Občinski možje so pretresali in odobrili občinski proračun za leto 1969. Predvidevajo okrog 115 milijonov lir izdatkov. Zato bo treba najeti nekaj posojil in podrezati pri deželi za potrebne prispevke.

Gradi se namreč športno igrišče, ki bo stalo pet milijonov lir. Dežela je že podprla to delo s štirimi milijoni, en milijon pa je v breme občine. Prav tako so potrebne poprave in asfalta tudi nekatere ceste.

Če ne bodo pohiteli, še teh ne bo potreba v sosedne vasi. Razlog pa nima nič zveze z gospodarstvom, marveč z izseljevanjem in umiranjem prebivalstva. Tak slučaj je z gorsko vasjo Vile nad Fojdo ob podnožju hriba Ivanac. Če se napotiš proti vasi, še opaziš na griču hiše in gospo-

darska poslopja. Od daleč se zdi, kakor da vas uspeva in živi. V resnici je pa že skoraj — mrtva. Polkna strahotno udarjajo v vetru ob stene praznih sob. Hiše še stoje, domačih družin in ognjišč pa ni več.

Pred petindvajsetimi leti je v iVlah prebivalo še 135 ljudi; torej dokajšen zaselek. Danes pa najdeš v vasi samo še — šest ljudi, vsi so že v starejših letih. Vsi drugi so šli v svet ali so izumrli. Ta šestorica še sameva in v strahu čaka, sama ne ve česa.

Kaj pa bo, ko se bo v kratkem izselila med žive še edina družina štirih članov in bosta v vasi ostala le še ena starka in en pileten mož!

Strahotna slika teh beneško-slovenskih vasic!

IZ KULTURNEGA ŽIVLJENJA

Turnškovo kulturno potovanje

Pisatelj prof. dr. Metod Turnšek je pred kratkim zapustil sanatorij v Celovcu in se vrnil na Rebrco. Toda doma je pred župniščem našel toliko grmado snega (3 in pol m), da sploh ni mogel v dom, dvonadstropni grad. Ker ima še bolniški dopust, je zapustil dom in se preko Dunaja napotil v Nemčijo v Baden-Baden, kamor ga je že pred tedni bil povabil na praznovanje in oddin njegov prijatelj dr. Tomaž Kurent, spiritual v Lichtentalu.

Na Dunaju se je pisatelj Turnšek oglašil v visokoškolskem domu Korotanu, kjer mu je rektor p. Ivan Tomažič z akademiki in akademikarkami izrekel dobrodošlico in čestitke k njegovemu življenjskemu jubileju ter voščila za nadaljnje vsestransko kulturno delo za slovenski narod. Turnšek se je za pozdrav oddolžil z zanimivim večernim predavanjem o svojem literarnem ustvarjanju. V zavodski kapeli sv. Modesta je dvakrat maševal. Rekel je, da je to njegova »dožja po.« ob 120-letnici smrti kneza Hotimira, ki je tako lepo naslikan poleg sv. Modesta v oltarni podobi. Pobudo, da je v »Korotanu« kapela posvečena prav sv. Modestu in spominu na 1200-letnico slovenskega pokristjanjenja, je ustanovitelju in ravnatelju Tomažiču dal pisatelj Turnšek.

Z Dunaja se je Turnšek odpeljal v Nemčijo v Regensburg k škofu dr. Rudolhu Graberju, ki ima v nemškem episkopatu referat za ekumenično poslanstvo med pravoslavni kristjani na Balkanu. Skof dr. Graber je tudi velik Turnškov mecen (dobrotnik) za izdajanje njegovih »Bogostovnih prispevkov k edinstvu Cerkev«, ki so vključeni v *Slomškovo založbo*, katero je pred 5 leti ustanovil pisatelj dr. Turnšek, ki je že od svojih akademskih let bil sodelavec prelata univ. prof. dr. Grivca in unionist, saj je od njega leta 1955 prevzel uredništvo »Kraljestva božjega«. Skof dr. Graber, profesor za cerkveno zgodovino, zelo ceni dr. Grivca in njegovo raziskovanje in dela o sv. Cirilu in Metodu. V skoraj dveurni avdienci sta z dr. Turnškom obravnavala ekumenične in zgodovinske zadeve, n. pr. problem, kako je z obletnico posvetitve (1100 let) sv. Metoda za panonsko-sirmijskega škofa. Listino o posvetitvi za škofa je sv. Metod imel s seboj, ko so ga leta 870 sovražniki zajeli in v Regensburgu sodili. Tukaj so mu listino (dokument) posvetitve tudi odvzeli in je ostala v arhivu v samostanu sv. Emmerana, kjer je sedaj knjižnica. Skof dr. Graber je telefoniral ravnatelju knjižnice zaradi re arhivalne dragoceneosti in predvsem, da bi se ugotovil datum izdaje in s tem tudi čas (dan, mesec, leto) *Metodove škofjvske posvetitve*. Ravnatelj knjižnice je sporočil, da se ta dokument zdaj nahaja v državni knjižnici v Münchenu in da bi zadevo mogel najhitreje proučiti univ. prof. dr. Karl Bosl, ki je dokument imel že v rokah. In tako je regensburški škof dr. Graber odločil naslednje: če se ugotovi, da je sv. Metod že leta 869 bil posvečen za

škofa, kar se mu zdi bolj verjetno (kot šele leta 870), bo že letos v. julija v Regensburgu velika skupna proslava tako smrti sv. Cirila (14. feb.) kot tudi *Metodove posvetitve za škofa*. Ze sedaj vabi pisatelja dr. Turnška in druge Slovence od koder koli. Če bo pa obveštalo, kakor navaja neki novi bogoslovni leksikon, da je sv. Metod šele leta 870 bil posvečen za škofa oam. nadškofa, bo pa *proslava tega dogodka šele prihodnje leto (1970)*, ko bo prav spričo 1100-letnice sojenja sv. Metoda v Regensburgu že tretji cirilmetodijski mednarodni kongres znanstvenikov in unionistov, ekumeničnih delavcev. Skof dr. Graber je segel po pismu in programu, ki ga je pred nekaj dnevi sestavil, in ga pisatelju in ekumeničnemu sodelavcu dr. Turnšku prebral. Kongres bo TROLETEN, začel se bo v *Satzburgu*, nadaljeval se bo v *Regensburgu* in koncal v *Eltwangenu*, kjer je sv. Metod po verjetni domnevi bil v ječi. Skof dr. Graber je prebral in navedel tako seznam predavanj otičnih znanstvenikov kot program *cerkvenih slovesnosti* s kardinalom dr. Seperjem na čelu. Povedal je, da bo pri cerkveni slovesnosti, *starostovski službi božji, sivanostni govornik spet on sam* (regensburški škof).

Obiška pisatelja Turnška je prevzvišeni regensburški nadpastir, ki ima pod sabo 2 milijona vernikov, bil zelo vesel in ga je še vabil na sestanke. Kakor je prispeval za 1. zvezek (Krst v prvi

Cerkvi) in za 2. zvezek (s krstom v Kristusovo Cerkev) ekumenične bogoslovne zbirke svoj dar, tako je zagotovil pomoč tudi pri izdaji dr. Učkarjeve knjige o Mariji, ki je pripravljena za tisk.

Ves presrečen ob tako prisrčnem srečanju in pomenku s tako odličnim cerkvenim dostojanstvenikom, ki ima v službi na škofiji tudi eno Slovence in eno Hrvatice, se je pisatelj Turnšek odpeljal v Baden-Baden, kjer ni snega, k prijatelju dr. Tomažu Kurentu. Se ga je ujel in sta skupaj proslavila njegov god (73.), potem pa je Kurenta že čakal avto. Preselil se je v *Svico* v Eschenbach pri *Luzernu*. V Luzernu bo ddr. Kurent bržčas prevzel profesuro na bogoslovni fakulteti. On je sicer po študijah (drugi doktorat v Rimu na Vzhodnem inštitutu) *orientalist*, zlasti je znana njegova latinska magistralna disertacija o sv. Cirilu in Metodu, ki je izšla v Acta Acc. Val. 1937-1958, je pa tudi *izboren bibliicist*, veščak v sv. pismu.

Pisatelj Turnšek je poslal iz Lichtentalu vsem svojim znancem, vsem gratulantom k njegovu 60. letnici, prisrčne pozdrave in zahvalo. Zanimivo je, da je iz slovenskega zamejskega časopisja zvezel za njegov jubilej tudi *švicarski pisatelj Gerold Schmid* ter mu poslal najboljša voščila za njegov »Wiegen fest« — »praznik prve zibelke«.

SLOVENSKO GLEDALIŠČE V TRSTU

V petek, 28. t. m., ob 20.30 v prosvetni dvorani »Igo Gruden« v Nabrežini

SLOVENSKE BALADE IN ROMANCE

V podajanju gledališkega umetnika STANETA RAZTRESENA

Vloga slovanske ideje v preteklosti

Pri založbi Melantrich, ki je veljala svoj čas za založbo evropskega pomena in si je še vedno ohranila nekaj svojega nekdanjega slovesa, je izšla nedavno knjiga v češčini z naslovom »Slovanstvo v narodnem življenju Čehov in Slovkov«. Knjiga šteje 504 strani večjega formata. Napisala pa jo je skupina znanstvenikov, splošnih in literarnih zgodovinarjev ter jezikoslovcev. Uredil jo je petčlanski odbor pod vodstvom dr. Vladislava Stasnyja. Pobudo za izdajo te knjige in zasnovano zanj je dal Zavod za zgodovino evropskih socialističnih dežel pri češko-slovaški akademiji znanosti in umetnosti v Pragi. Pri izdaji knjige so sodelovali tako češki kot slovaški zgodovinarji. V splošnem je sodelovalo pri izdaji knjige nad dvajset ljudi, ki so se potrudili, da so temeljito obdelali zastavljeno jim vprašanje, to je, kakšen pomen je imela ideja slovanstva v življenju češkega in slovaškega naroda. Vendar so pri tem nujno posegli nekoliko preko tega okvira in prikazali tudi vlogo slovanske ideje pri drugih narodih.

Do kakšnega rezultata so prišli pri svojih zgodovinskih raziskavah? Uvodni članek je napisal dr. Milan Kudelka. Na desetih straneh razlaga in kritično ocenjuje vlogo, ki so jo imele v zgodovinskem razvoju češkega in slovaškega naroda predstave o skupnosti in sorodnosti slovansko go-

vorečih narodov. O namenu knjige piše med drugim, da je hotela »zbrati in osvetliti najpomembnejša in tipična dejstva, prikazati njihovo bistvo in smisel; knjiga bi hotela opozoriti na zgodovinske pogoje nastanka in obstoja slovanske ideje kot sestavine družbene zavesti v posameznih obdobjih zgodovinskega razvoja, in njeno vsebino v teoriji in praksi posameznih razredov in slojev češke in slovaške narodne družbe ter sploh orisati objektivno zgodovinsko vlogo in veljavo slovanske ideje. To pa skuša dognati s pozicij, do katerih je dospelo teoretično mišljenje naše sodobnosti, in z namenom, da tako prispeva k spoznavanju ideološkega razvoja naše dobe in njenih perspektiv«.

V nadaljnjem razlaga dr. Kudelka, kakšnih metod so se držali pri svojem raziskovanju, ter oriše funkcionalni pomen slovanske ideje v prejšnjih razvojnih obdobjih, zlasti tudi v okviru marksističnega gibanja pri slovansko govorečih narodih in z marksističnih ideoloških stališč. Knjiga — to je, vsi sestavki in študije v njej — poudarjajo, da gre zdaj pri slovanski ideji samo še za zgodovinski pojav. Knjiga se končuje s študijo dr. Koralkove, ki obravnava umik in izzvenevanje slovanstva oziroma slovanske ideje v dobi uveljavljanja socialistične revolucije na Češkoslovaškem. Zadnji stavek te študije in s tem tudi zadnji stavek v vsej knjigi se glasi: »Zdaj sta slovanska ideologija in njen vpliv na obdobje po drugi svetovni vojni za nas samo še objekt zgodovinskega zanimanja«, s čimer hoče reči, da je slovanska ideja kot politična ideja mrtva.

Knjiga obsega 45 razprav, ki obravnavajo zgodovino slovanske ideje od vsega začetka, to je od dobe fevdalne družbe do druge svetovne vojne in do časa po njej, ko je končno izgubila svoj zadnji romantični blesk. Vsaka razprava je obilno dokumentirana z literarnimi viri, med katerimi so navedena tudi dela slovenskih avtorjev.

Slovensko javnost je prvi opozoril na to važno zgodovinsko delo in jo ocenil v enem ljubljanskih dnevnikov znani slavist Božidar Borko.

KAM ZA 1. APRIL?

V TRAFIKO PO POSEBNO ŠTEVILKO LISTA

1. APRIL ki je v prodaji v čakalnici openskega tramvaja Trst in Opčine, Tržaški knjigarni

ter v prodajalnah na:

Proseku, Sv. Križu, Nabrežini, Devinu, Bazovici, Dolini, Boljuncu, Borštu, Škednju, Sv. Jakobu, Barkovljah in Sv. Ivanu.

Izvestje slovenskih srednjih šol

Te dni je prišlo iz tiska »Izvestje srednjih šol s slovenskim učnim jezikom na Tržaškem ozemlju« za šolsko leto 1967-68. Izvestje je vzorno uredil profesor Martin Jevnikar, tako da ni nobenih tiskovnih napak in je vsebina zelo pregledna. Glavni del izvestja je seveda prihranjen za objavo šolskih rezultatov v preteklem šolskem letu, namreč za pregled po šolah in razredih, kateri učenci in učenke so izdelali in s kakšnim učnim uspehom in kateri so imeli ponavljalne izpite oziroma kateri so padli ali ostali neocenjeni. Tako izvestja spadajo že davno k tradiciji slovenskih srednjih šol na sploh in simpatično je, da se je obnovila in se ohranja ta tradicija po vojni tudi na Tržaškem. Tako učenci kot njihovi starši radi segajo po Izvestju in mladina si ga tudi spravi za spomin, da jo bo še čez mnoga leta spomnilo na vse sošolce in sošolke. V izvestju pa so navedeni tudi vsi profesorji na posameznih srednjih šolah s svojim uradnim položajem in številom ur pouka. Navedeno pa je tudi drugo osebe, ki je nameščeno po šolah, tako da nudi Izvestje res popoln pregled na stanjem slovenskega srednjega šolstva na Tržaškem.

Uvodni del Izvestja obsega letos nadaljevanje in konec literarno-zgodovinske študije profesorja Martina Jevnikarja »Vpliv Kristofa Schmidna na slovansko pripovedništvo«. Prvi del študije je bil objavljen v lanskem Izvestju. Tudi to — namreč objavljanje znanstvenih študij v izvestjih — spada k lepi tradiciji slovenskih šolskih izvestij. Presenetljivo je Jevnikarjevo prikazovanje, kako velik vpliv so imele povestice nemškega pisatelja Kristofa Schmidna na slovansko pripovedništvo, namenjeno bodisi ljudstvu bodisi mladini. Schmidov vpliv je segal še celo v prvo desetletje tega stoletja. Poznal se je zlasti pri pisateljih, ki so pisali takoiimenovane večernice, to je ljudske povesti, ki so izhajale pri Mohorjevci družoi. Ta vpliv je bil v vzgojnem pogledu morda dober, toda v literarnem in umetniškem pogledu je — kot dokazuje Jevnikar — zelo zaviral in oviral prodor resničnih umetniških kvalitet in ustvarjalne svetine v slovansko pripovedništvo. Ta Jevnikarjeva razprava je ena najbolj temeljitih, kar jih je zadnja leta izšlo na področju slovanske literarne zgodovine, in pomeni lep prispevek k objektivnemu obračunu z našo literarno preteklostjo.

Sodobno kmetijstvo

Hudi problemi zaradi različnih cen kmetijskih pridelkov

Kdor proizvaja z namenom, da bi svoje pridelke prodajal, mora upoštevati zahteve tržišča, v katerem se giblje. Ravno tako tudi tržišča posameznih držav ne morejo mimo realnosti, ki jo predstavlja Evropska gospodarska skupnost. Sicer se tudi EGS ne more ogniti vplivom, ki ga nanjo ima svetovno tržišče. Hitrost prevoza in njihova relativno nizka cena, uvajanje novih načinov pri prevažanju (kontejnerji), novi načini pri konserviranju proizvodov na ladjah, vse to veča konkurenčno sposobnost izvenevropskih držav. Te čedalje močnejše pritiskajo na meje EGS, ki se skuša braniti s pomočjo zapletenih predpisov in carin. Stanje v marsičem meji že na avtarhijo, ki pa ni več avtarhija posameznih držav kot nekoč, ampak avtarhija državnih blokov.

Cela vrsta kmetijskih proizvodov ima višjo ceno kot na svetovnem trgu. Zaradi tega se države zatekajo k subvencijam. Države EGS podpirajo svoje kmetovalce s tem, da jim plačujejo proizvode po uradno določeni ceni, ne glede na stanje na tržišču, kar zopet pomeni, da mora potrošnik globlje segati v žep. Zaradi tega, pa tudi zaradi težav, ki jih carinske ovire ustvarjajo uvozu kmetijskih pridelkov iz dežel v razvoju, katerih gospodarska moč se pretežno opira na izvoz kmetijskih proizvodov, je EGS prisiljena spremeniti svoj carinski sistem. Sicer pa ne bi bilo pametno delati iz EGS umetnega otoka. Slej ali prej bi tako stanje uspavalo proizvajalce in krnilo konkurenco znotraj držav EGS, kar bi zopet slabilo proizvodno sposobnost in gospodarsko trdnost. Brez dvoma je problem svobodnega tržišča, njegovih dobrih in slabih strani in obratno problem tržne zaprtosti glavni problem današnjega svetovnega gospodarstva. Problemom, ki so s tem v zvezi, se ne more ogniti nobena država, pa naj bo »kapitalistična« ali »socialistična«.

Do svobodnega kroženja proizvodov bo moč priti le postopno. Prevelike so namreč strukturne razlike med posameznimi državami. Nagle spremembe bi imele hude posledice, nič manj seveda, kot če bi čakali in pustili stvari pri starem.

Poglejmo, kakšne so cene kmetijskih pridelkov držav EGS v primeri s cenami na svetovnem trgu. Edino cena riža je malenkostno višja od tiste na svetovnem trgu. Perutnina in jajca so za tretjino dražja; svinjsko meso, ječmen, koruza in oljčno olje pa za približno 50 odstotkov; oljnata semena in trda pšenica pa stanejo dvakrat toliko; cena surovega masla je štirikrat višja od tiste na svetovnem trgu, medtem ko je cena sladkorja za štirikrat in pol višja od tiste na svetovnem trgu.

Vse to je znano. Posebno Mansholt se je, najprej s svojim načrtom za preustroj evropskega kmetijstva in nazadnje s svojim nastopom v evropskem parlamentu močno zavzemal, da bi dali evropskemu kmetijstvu novo smer. Na zasedanju evropskega parlamenta so prišle na dan sledeče težnje: nekateri so se ogrevali za to, da bi cene vsaj še za eno leto obdržali na lanski ravni; drugi so bili za to, da bi prišlo do prvih konkretnih sprememb; nekateri pa so se

zavzemali, da bi sedanjih cen sploh ne spreminjali, kvečjemu zvišali. Pred glasovanjem je Mansholt ponovno opozoril na nevarnosti, ki čakajo evropsko kmetijstvo. Predlagal je le razne malenkostne korekture pri cenah žitaric; cena mleka naj bi ostala ista, zmanjšala pa naj bi se nekoliko cena surovega masla. Edino pri sladkorju in oljnatih semenih bi bilo treba po njegovem narediti res občutne spremembe, to je znižati ceno teh pridelkov. Seveda bi moral iti prihranek od zmanjšanih subvencij v korist preustroja kmetijskih struktur. Mansholta pa na žalost ni poslušal ne parlament in tudi ne svet kmetijskih ministrov, ki je na zasedanju 10. in 11. marca prenesel odločitev na poznejši datum. Mogoče je bila napačna komisija, ki jinačeljuje Mansholt v tem, da je problem predočila kmetijskim

ministrom, ki so preveč pod vplivom producentov in ki ne morejo sprejeti korenitih ukrepov, če ne pripravijo pravočasno za to ugodnih tal v svojem sektorju. Seveda je to vprašanje, ki zanima tudi splošne politične in gospodarske kroge, predvsem posamezne ministre, ki odločajo o gospodarskem razvoju sploh. Probleme je treba spraviti na skupni imenovalec, brez tega ne gre. Se slabše pa bo, če se ne bo resneje mislilo na preustroj kmetijskih struktur. To pa je problem, ki bi moral zanimati prav vse odgovorne kroge.

Medtem ko je bil morilec Martina Luthra Kinga, Ray, obsojen v Memphisu na 99 let ječe (odsedeti bi jih moral dejansko 33, nakar bi bil izpuščen na pogojno svobodo), se mudi Kingova vdova s svojima otrokoma v Londonu, kjer je bila sprejeta od žene ministrskega predsednika Wilsona ter je kot prva ženska pridigala v anglikanski katedrali svetega Pavla. Pozvala je vernike, naj se bore proti revščini in rasni diskriminaciji na svetu.

ŠPORT MED NAŠO MLADINO

N O G O M E T

BREG - CAMPANELLE 1:2

Breg: Favento, Gerli, Maver, Rodella, Sau, Leban, Ralza, Bassanese, Cok, Vižentin, Grahonja.

V povratni tekmi z enajstotico Campanelle so Brežani klonili pred svojim nasprotnikom, ne moremo pa reči, da so si slednji zmagali zaslužili. Prikazali so slabšo igro od Brežanov, ki se v tej tekmi niso znašli. Nasprotniki so skušali z dolgimi in hitrimi podajanjem nevtralizirati brežansko obrambo in sredino igrišča, kar se jim pa zaradi pomanjkanja tehnike in treninga ni posrečilo.

Brežani so bili v tej tekmi neodločni v napadu in tudi obramba je zaradi Bertesinove odsotnosti nekoliko pešala. Dobro pa so igrali na sredini igrišča.

Ceprav so Brežani imeli več priložnosti, da bi prvi dosegli gol, so gostje prišli v vodstvo v 35' p. p., ko je Giorgesi uspešno zastreljal. Tri minute kasneje so v hitrem protinapadu Brežani izenačili z Grahonjo. V drugem polčasu je kazalo, da bodo Brežani krepko povedli, ker so bili videti bolj spočiti, a tega niso znali izkoristiti.

O D B O J K A - ŽENSKO PRVENSTVO B LICE BREG - SOKOL 3:0 (15:11, 15:8, 15:12)

Breg: Kofol, Koradin, Klajban, Foraus, Pavličič, Hmeljak, Barut, Rapotec, Slavec.

Tudi v povratni tekmi z nabrežinsko ekipo so Brežanke ponovno dosegle uspeh in tako utrdile svoj položaj na prvem mestu lestvice. Tekma, ki ni bila tehnično dobra, je bila bojevita, ker so se Nabrežinke borile za vsako žogo in z vsemi silami skušale osvojiti set.

Brežanke, ki so tudi tokrat podcenjevale svoje nasprotnice, so zaigrale slabo. Igro so malo gradile in bile precej statične. Nekoliko boljše so se izkazale v napadu, kjer so bile precej učinkovite.

V prvem setu so takoj povedle in obdržale prednost do konca, kljub silnim protinapadom Nabrežink. V drugem setu so Brežanke prikazale boljše igro in z lahkoto povedle ter zmagale z visoko razliko v točkah. Tretji set je bil najlepši in najbolj bojevit. Nabrežinke so vložile vse svoje sile, da bi ga osvojile. Prve so prešle Brežanke v vodstvo, a nasprotnice so jim bile tik za petami. Izenačile so pri 11:11. Tedaj so Brežanke prešle odločno v napad ter tako zmagale.

K. B.

Zmaga Bora nad Zarjo in Brega nad Sokolom

V ženski odbojarski B ligi sta bila preteklo nedeljo na sporedu kar dva slovenska derbija: Bor - Zarja in Breg - Sokol. Borovke so na odprtem igrišču Slomškovega doma v Bazovici brez večjih težav odpravile domačinke. Bazovke so tokrat prvič v letošnjem prvenstvu nastopile na prostem in se očitno niso znašle. Nič jim ni šlo od rok in zmaga Borovk ni bila v nobenem setu v

dvomu. Končni rezultat: Bor - Zarja 3:0 (5, 9, 8).

Tudi Sokolu ni proti Brežankam, ki so tako še vedno neporažene, uspelo osvojiti niti seta, vendar je nudil vodeči ekipi posebno v prvem in zadnjem setu resen odpor. Nabrežinke so se izkazale z izredno borbenostjo, medtem ko Brežanke niso predvajale najboljših igr in so tudi tokrat podcenjevale svoje nasprotnice. Igra ni bila na visoki tehnični ravni, povprečja jo je rešila le borbenost Sokolovk, med katerimi sta se ponovno izkazali izkušeni Zavadlavova in Svabova.

Končni rezultat: Breg - Sokol 3:0 (11, 8, 12).

Bor - Libertas TS 49:50 (20:16)

Borovi košarkarji, ki nastopajo v promocijski ligi, igrajo od nedelje do nedelje bolje. V zadnjem srečanju jim je le za las ušla zmaga, proti izkušeni tržaški peterki Libertas. Minuto pred koncem so vodili z 48:46, a je nato najboljši igralec Libertasa Tarabocchia z dvema zaporednima košema zapečatil usodo plavih. Kljub porazu so tokrat slovenski tržaški košarkarji zaigrali odlično. Najbolje sta se izkazala Fabjan in Zavadlav.

BOR je nastopil v postavi: Princič, Fabjan 17, Rudeš, Spacal 10, Starc 4, Sirk, Ambrožič, Zavadlav 16.

Edi Bole, Edi Košuta in Peter Ukmar uvrščeni za državno prvenstvo

Pretekli teden so se v prostorih društva C.G.S. najboljši pingpongaši dežele Furlanija - Julijska Benečija, borili za pravico nastopa na državnem prvenstvu. Manjkali so le prvokategorniki (državni vrvak Boris Košuta, Crechichi in Durazano), ki so na državno prvenstvo direktno pripuščeni. Od slovenskih tekmovalcev so tako nastopili Edi Bole in Edi Košuta med drugokategorniki ter Peter Ukmar med mladinci in tretjekategorniki. Vsi trije so se odlično izkazali in uspeli v svojem namenu, da si priborijo pravico nastopa na državnem prvenstvu. Med drugokategorniki so bila za našo deželo določena 3 mesta in Borovca Edi Bole in Edi Košuta sta si brez večjih težav zagotovila mesto v tej trojici. Poleg njiju bo na državnem prvenstvu III. kategorije nastopil še član Soffitte-Libertas IForeani. Presenetil pa je mladi Nabrežinec Peter Ukmar, član S.D. Sokol, ki je zasedel odlično drugo mesto v III. kategoriji in prav tako drugo mesto med mladinci. V obeh turnirjih je po ostri borbi klonil pred izkušenim Venutijem. Posebno pomembno je njegovo drugo mesto v III. kategoriji, kjer je premagal nekatere starejše in že rutinizirane igralce. Razen mladega Ukmarja bosta v III. kategoriji zastopala našo deželo še člana C.G.S. Venuti in Peterlini. Skupno bodo torej na državnem prvenstvu, ki bo letos maja meseca v Vareseju, nastopili štirje slovenski igralci: Boris in Edi Košuta, Edi Bole in Peter Ukmar.

»Seveda, pospravljati in skrbeti za dom, to je vesolja. Kaj bi se potepali po svetu!«

Jakopin je večkrat prifrčal na obisk in tiste dni je bilo gnezdo najbolje razmrseno.

»Presneti fantje,« se je jezila veverica. »Rada bi videla njihov dom, če ne bi bilo neme.«

To je bilo njeno zadnje povelje tisti dan. Zlezla je v svoje gnezdo in zaspala kot ubita.

Dnevi so minevali in Jurčkova perutka se je zacelila. O mami Šoji ni bilo v gozdu ne duha ne sluha. Vendar je Jurček ni pozabil. Zalosten je pohajal po gozdu in vsem živalim se je smilil. Stanoval je pri Bučku in veverica je še vedno čistila njuno gnezdo, zraven pa govorila:

59. Žalostno so se trije prijateljčki privlekli do gozda. Prve so jih zagledale kavke in kmalu je vedel ves gozd, da prihajajo.

Boter Jež in Jakopin sta prihitela do roba gozdnega naproti. Vprašanja so jima kar zamrla na jeziku, ko sta zagledala to žalostno sliko.

»Spravite ga v gnezdo,« je veverica ukazala kavkam in pokazala na Jurčka.

nja sramoval, je samo pametno pogledal in rekel: »Aha!«

Pozneje je vprašal Jakopina, kaj je zima in kaj so južne dežele.

»Zima je, ko si lačen in te zebe. Južne dežele pa... Hm... hm... E, neke vrste hrana...«

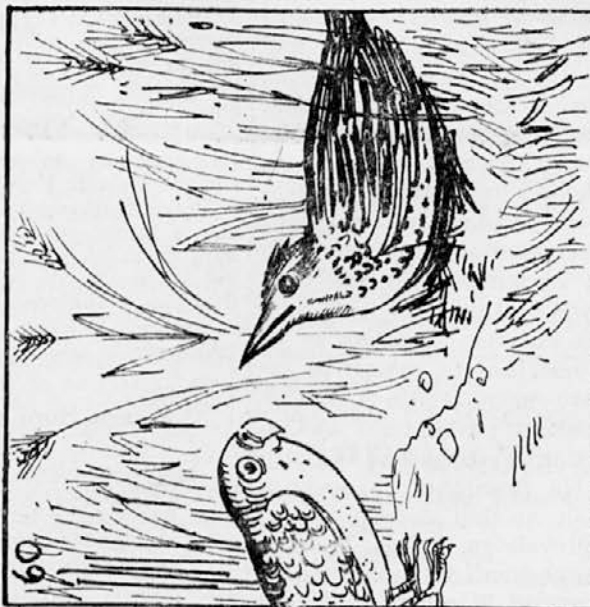
Bučko ni natanko doumel, spraševal pa ni več.

tam ščebetalo vse polno lastovic. Matere so učile svoje mladiče letenja in vsi so urno švigali sem ter tja.

»Zakaj pa kar naprej letate?« je Bučko nekoč vprašal starejšo lastovico.

»Dolgo pot imamo pred seboj. Letetu moramo v južne dežele, kjer preživimo zimo.«

Bučko ni ničesar razumel, ker pa se je svojega nezna-

60. Bučko je rad pohajal ob robu gozda. Tam je bila velika njiva, polna zita. V njej je gnezdil škrljanček.

Bučko ga je rad hodil poslušat v ranem jutru. Tudi škrljanček je bil pesnik in Bučko se ni nikoli naveličal poslušati njegove pesmice o zlatem zitu in sinjem nebu, ki jo je zvrgoel visoko v zraku. Tudi popoldne je bilo lepo na robu gozda. Takrat je